

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כבוד הבריות

פרשת בהר

בס"ד | גיליון מס' 379

מי אשם בקריסה הכפולה של השולחן?

ולא תונו איש את עמיתו (כ"ה, י"ז)

וגם כאן שבה ועולה השאלה: האומנם? וכי הכבוד הוא המעניק חיי העולם הבא? וכי זכות הענקת היחס המכבד - היא שמכריעה אם ייכנס האדם בשערי העולם הבא? אולם, אם הבנו שמשמעות הכבוד הבסיסי היא סם חיים, היא הדלק הפנימי המניע את האדם, היא שבכוחה להכריע את גורלו לשבט או לחסד - ברור לנו כי אכן כן: מתן כבוד איש לרעהו הוא המפתח לעולם הבא, כי נתינת כבוד - היא נתינת חיים, כפשוטו!

אחים יקרים, בימי ספירת העומר אנו אבלים על פטירת תלמידי רבי עקיבא, אולם חשוב לא רק להתאבל אלא אף להפנים את המשמעות. נתינת כבוד איש לרעהו היא לא פינוק בעלמא, גם לא מתנה, ובוודאי שלא מותרות. יחס מכבד הוא צורך אנושי בסיסי ונחוץ, בלעדיו - לא ניתן להתקדם בחיים. מניעת כבוד - היא מניעת חיים, ונתינת כבוד - היא נתינת חיים!

פרשת השבוע שלנו מציינת את איסור 'אונאת דברים', והיא החובה שלא לפגוע אדם ברעהו. זהו נדבך נוסף במתן כבוד זה לזה, כי מי שמכבד את זולתו לעולם לא יפגע בו. אבל גם מבלי לפגוע - כמה אפשר לפגוע רק באי נתינת כבוד, באי מתן יחס הולם, בחוסר התחשבות לצרכיו, לרצונותיו ואפילו לעצם קיומו של הזולת. על כך הסתלקו תלמידי רבי עקיבא בתקופה זו, על כך עם ישראל כואב ואבל עד ימינו אלה!

המסע לתת כבוד איש לרעהו - מתחיל בתוך הבית פנימה, בין בני הזוג, לילדים! - כן, גם לילדים! לבני המשפחה הקרובה והמורחבת. כאמור, איננו עוסקים באיסור לפגוע - זה מובן מאליו. אנו עוסקים בהענקת יחס מכבד, במתן תחושה שהזולת חשוב לנו, שאנו מוקירים את קיומו, את היותו, את מציאותו, את מעמדו, ומתנהגים אליו בהתאם!

ומשם - את היחס המכבד יש להעניק אף לשכנים, לקהילה, לחברים בבית הכנסת, במקום העבודה, בכל מקום אליו נלך ובו נצעד. כל מי שאנו נתקלים בו - הוא בן אנוש, יהודי הוא חלק אלוך ממעל, חלק מבורא עולם. יתכן שאנו חשובים ממנו, מבוגרים ממנו או חכמים ממנו - וכי בשל כך נימנע מלתת לו את הכבוד האנושי הבסיסי? וכי בשל כך נגזול מאדם את חמץ חייו - את מתן הכבוד?!

בימים אלה הבה נקבל על עצמנו להתחזק במתן כבוד איש לרעהו, בהענקת יחס מכבד אדם לזולתו. ככל שנעמיק את ההכרה והכבוד בינינו - כך נזכה שהאווירה השוררת בתוכנו תהיה אווירה מכבדת ונעימה, בעלת פוטנציאל צמיחה אישי וציבורי גבוה, ובכך נזכה לשמח את בוראנו בראותו את בניו ונהגים בכבוד זה בזה!

האשם הראשון והאשם השני...

כשבוע ימים חלפו מיום ההילולא של אותו צדיק, הרה"ק רבי ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר ז"ע, ויהי רצון שזכותו תגן עלינו. אותו צדיק נודע בהכנסת האורחים רחבת הלב שנהגה בביתו, אשר היה פתוח לכל עובר ושב והכל זכו בו לסעודה שתשיב את רעבונם. הוא נהג לכנות את עצמו 'בעל אכסניה' - כמו בעלים של

מצויים אנו בימי ספירת העומר, אשר נועדו לטהרנו ולקדשנו בקדושה עליונה, להכין ליבנו ונפשנו לקראת קבלת התורה, ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות. ערב אחר ערב, בהתרגשות ובשמחה אנו מתייצבים לספור את העומר, מתוך כמיהה גוברת ליום הנשגב - יום מתן תורה.

לצד ההכנה לקבלת התורה, כולנו יודעים שימי ספירת העומר הם ימי אבל וכאב, בהם אסור להינשא ולשמוע כלי שיר, מתוך צער על האובדן הגדול בפטירת 24,000 מתלמידי רבי עקיבא בימים אלו. קשה עד בלתי אפשרי לתאר לעצמנו את גודל הטרagedיה, את עומק האסון שניתן על העם היהודי באותה שנה נוראית, כאשר בית מדרשו של רבי עקיבא - שהמה ברבבות תלמידים, התרוקן בתוך מספר שבועות, כשאלפי קדושים וטהורים עולים בסערה השמימה...

אם נרצה לקבל פרופורציית-מה אודות גודל האסון, הבה נזכר באסון המוני הזכור לנו, אשר לבטח היכה את כל העם היהודי בכאב ואבל נוראיים. את עוצמת האסון ההוא - נכפיל פי כמה וכמה, ואולי ננסה לתאר לעצמנו מעט מזער, אפס קצהו של האסון הקטסטרופלי והנורא, כש-24,000 תנאים קדושים הולכים לעולמם בזה אחר זה...

וכשאנו מנסים לעכל את גודל האסון, עולה שאלה שיש לדון בה: חז"ל מגלים לנו, כי הם הסתלקו בעקבות העובדה שלא נהגו כבוד זה בזה. כלומר, לא היה גזלו חלילה, אפילו לא כתוב שהם פגעו או ציערו זה את זה. בדברי חז"ל כלל לא מוזכר כי עשו משהו במו ידיהם, מוזכר רק מה לא עשו: הם פשוט לא נהגו כבוד אחד בשני!

ואז צצה תמיהה רבתי: האומנם? וכי רק בגלל שלא נהגו כבוד זה בזה - נגזרה עליהם גזירת כליה כה קשה? וכי רק בשל מניעת יחס מעריך איש לזולתו - חווה העם היהודי את אחד האובדנים הקשים בתולדותיו? וכי רק העובדה שלא שרר ביניהם כבוד הדדי - די בה כדי לגזור עליהם ועלינו אסון כה כבד ואבל וצער לדורות?!

אלא, שכאן מאלפים אותנו רבותינו חכמה בינה ודעת, וחושפים בפנינו מידע דרמטי אודות משמעות המושג 'כבוד'. אכן, ישנו כבוד מגונה, כזה שיש להימנע ולברוח ממנו ככל האפשר. אולם לצד זאת, יש יחס מכבד בסיסי ונדרש, שהוא צורך חיים מהותי, ובלעדיו - יתקשה האדם להתקיים, ממש כך.

כדי שאדם יחיה, יתפתח ויצליח - המינימום של כבוד אנושי כלפיו הוא צורך חיים בסיסי, חמץ ממש, כמו מים לנפש צמיאה, כמו אוויר לנשימה במערה חנוקה. כל בני האדם החיים בעולמנו זקוקים לכך שיכבדו אותם מעט. שיכירו בהם, שיעניקו להם תחושה שיש להם ערך, שהם ברי חשיבות, שהעולם לא היה מושלם בלעדיהם. זהו צורך אנושי בסיסי, וכשהוא ניטל - ניטל בלון החמצן המחיה את האדם, נשמטת הקרקע תחת יכולתו לגדול ולצמוח!

הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח מספרת, כי כשחלה התנא האלוקי רבי אליעזר, נכנסו לתלמידיו לבקר. התלמידים שהבחינו כי רבם שוכב על ערש דווי, ביקשו ממנו עצה לזכות בה בחיי העולם הבא. ומה השיבם רבם הנערץ? - 'היזהרו בכבוד חבריכם!' - תנו כבוד איש לרעהו, כך תזכו לחיי העולם הבא!

אור חדש

פניני פרשת השבוע!

חודש אייר - הוא חודש זיו', ובמהלכו אנו מתבשרים על 'זיו' חדש העולה ומאיר מ'פניני פרשת השבוע'. הספר החדש - כרך ד' בסידרת הספרים 'פניני פרשת השבוע' הגיע בסיועא דשמיא לחנויות הספרים וניתן לזכות עתה להביא ברכה אל בתיכם!

במתכונת הגיליון שבידיכם, הספר הוא אוסף המאמרים שפורסמו לפני שנתיים בגיליון, מוגשים באכסניה אחת מפוארת ונוחה, מאירת עיניים ובעלת מפתחות עשירים להתמצאות מהירה במאמרי הספר, בסיפורים, ואף בסגולות הנפוצות בו. זהו אוצר רב ערך לכל שולחן שבת משפחתי, לכל מחנך או הורה, מרצה או מורה, ולכל מי שחפץ לקחת אל לבו ערך מפרשת השבוע ולחולל שינוי בחייו.

כמו בשלושת הכרכים הקודמים, גם כרך ד' שהגיע לחנויות בשבועות אלו, הפך למתנה מבוקשת לכל מי שאתם חפצים להעניק לו מתנה שתהווה חוויה רוחנית שבועית עשירה, שתעניק לו מבט נוסף על פרשת השבוע ושלבי החיים, ותבנות שילוו אותו לאורך זמן. זו ההזדמנות שלכם להכניס מטמון למעונכם, לרכוש את הספר וליהנות מאוצרותיו. בכך תהפכו את 'פניני פרשת השבוע' לחוויה של קבע בביתכם ובחיכם!

להשיג בחנויות הספרים המובחרות, המלאי מוגבל. כדאי להזדרז!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הרה"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנת הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

הארוח (בלתי) מכובד....

יושב היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בחדרו ועוסק בתורה בהתמדה, כשלתפעל - ובניגוד להרגלה לשמור על שעות הלימוד של בעלה קודש ולא להפריעו - נכנסה רעייתו הרבנית כרוח סערה. 'הרב מבריסק מגיע לבקר!' - קראה נרגשת, 'הבחנתי כי הוא ניצב בפתח החצר, והוא לבטח מגיע לבקר עתה!'

אמנם, הדבר היה לפלא. לא עצם הביקור - שכן גדולי הדור נהגו להיפגש זה עם זה לא אחת, ולבקר איש במעונו של רעהו לעתים קרובות. אלא שברוך כלל - היתה ניתנת התראה כמה ימים מראש, או למצער - כמה שעות מראש. שהרב מבריסק יבוא לבקר בהפתעה מוחלטת?! - דבר כזה טרם קרה!

רבי איסר זלמן מיהר ללבוש את בגדי השבת, בעוד רעייתו הרבנית מפנה את השולחן מכל מה שעליו, פורסת את המפה הלבנה השבתית, ואצה-רצה למטבח להביא כיבוד ומיני תרגימא. ובעוד הרב והרבנית מסיימים את הכנותיהם - כבר נשמעה הנקישה בדלת, ורבי איסר זלמן פנה לפותחה בכבוד השמור לגדול הדור - לרב מבריסק!

הרב פותח את הדלת, ולנגד עיניו ניצב לא אחר מאחד מפושטי היד הירושלמים המוכרים, כזה המגיע מעת לעת לבקש כמה פרוטות לצדקה... לא רב ולא קרוב לרב, בוודאי שלא הרב מבריסק. לא גדול הדור ולא סגנו או תת סגנו, אלא יהודי מחזר על הפתחים, מהסוג הנפוץ בירושלים דאז...

ובעוד הקבצן ממתין לפרוטותיו ולהמשיך הלאה, רבי איסר זלמן מאיר את פניו ואומר לו: 'אוהו, כמה אני שמח שבאתם, כמה חיכיתי לכם, התלבשתי לכבודכם, ערכנו את השולחן למענכם! היכנס נא!' - הוא אומר, והקבצן נענה להזמנה...

'כבוד הרבנית!' - הגישי נא את הכיבוד לכבוד האורח רב המעלה! - קורא הרב, והיא מיהרה לעשות כן. בהיכנסה - הבחינה על נקלה בטעות בזיהויו של האורח, הן אין זה הרב מבריסק כלל ועיקר! אולם היא מילאה את פיה מים בעודה תוהה לפשר האירוח המכובד, ונפעמה לראות את הרב יושב ומשוחח עם האיש שעה ארוכה, כשהיא תוהה: הן אם זה היה הרב מבריסק - ניחא, יש לרב מה להשתעשע עמו בדברי תורה זמן רב. אבל עם קבצן מצוי?!

הרבנית כמובן לא הוציאה הגה מפיה, והמתנה לסיום הביקור. לאחר שהרב ישב ושוחח בכבוד וביקר עם הקבצן במשך כשעה, נפרד ממנו באיחול לבבי ומתן תרומה נכבדה, ושילח אותו לדרכו. ורק כשיצא מהבית, נענה הרב והסביר לרבנית, כשהוא חושף טפח ממידותיו הנעלות בהסבירו:

'ראי נא. הן ידענו גם ידענו, כי הדבר החשוב ביותר אצל בורא עולם - הוא לתת כבוד ליהודי. כל יהודי הוא חלק מבורא עולם, נשמתו חצובה מתחת כסא הכבוד. כשמכבדים יהודי - מכבדים בכך את בורא עולם השוכן בתוכו, ולכן אין דבר חשוב מלתת כבוד ליהודי.'

אלא שברור שיש חילוק בין הכבוד הניתן לכל אדם, לכבוד הניתן לגדולי הדור. ברור שמישהו כמו הרב מבריסק - זכאי לכבוד וגדולה פי כמה וכמה מהקבצן שהגיע הנה. אז בעודי מגלה כי הקבצן הוא הניצב בדלת ולא הרב מבריסק, הרהרתי לרגע: כיצד קרתה טעות כזו שנערקנו לביקור מפתיע של גדול הדור בעוד בדלת ניצב הקבצן הידוע? מה ביקש בורא עולם לרמוז לנו בכך שהטעה אותנו לחשוב כאילו הרב מבריסק הוא הבא בהיכלנו?

ובהרף עין הבנתי - המשיך רבי איסר זלמן ואמר - 'שבורא עולם שלח לנו רמז: כן, לעתים, יש לצאת מגדר הרגיל ולהעניק ליהודי פשוט כבוד כמו לגדול הדור! לעתים, כשבורא עולם מחולל בליבנו 'טעות בזיהוי' - יש לכך תכלית: לרמוז לנו כי במקרה הזה יש לחרוג מהרגיל, ולהעניק לו כבוד מלכים, כמו לגדול הדור ממש. ולכן - זה מה שעשיתי, התייחסתי אליו כאילו הוא היה הרב מבריסק...'

כמה מעורר השראה סיפור מפעם זה - המופיע בספר 'דורש טוב' - וכמה מסר טמון בו בדבר החובה לתת כבוד ליהודי. הנה כי כן, רבי איסר זלמן מפנים על אתר, תוך רגע בלבד, כי לטעות יש משמעות - והיא לחדד את ערך חשיבות מתן הכבוד איש לרעהו. הוא לא נדרש 'לעשות חושבים' דקות ארוכות, ההבנה הבסיסית שלו היא שלכל יהודי מגיע כבוד כפי רום מעמדו, וכשיש 'טעות בזיהוי' - אף למעלה מרום מעמדו...

ולא פחות חשוב: הן 'טעות בזיהוי' אינה שלו, היא של הרבנית. היא זו שטעתה בזיהוי האורח, דיווחה על ביקור מפתיע של הרב מבריסק בעוד היה מדובר בביקור שגרתי של קבצן. ורבי איסר זלמן כה חרד לכבודה, עד שמינף את האירוע לשליחות רבת מסר מבורא עולם, בכדי שהיא לא תחוש כל אי נעימות או חלישות הדעת מטעותה!

אחים יקרים, הבה נפנים את המסר הכל כך חשוב הזה: לנהוג כבוד איש ברעהו, אשה בבעלה ובעל באשתו, בילדים שבבית, בחברים בקהילה, בכל מי שאנו מכירים. גם במקרה של טעות - לתת את מקסימום הכבוד האפשרי, להעניק לכל יהודי תחושת הערכה כנה, חשיבות עילאית. ככל שנכונן בינינו יחסי כבוד והערכה הדדיים - כך נזכה להתאחד כאיש אחד בלב אחד, ולהיות ערוכים ומוכנים לקבל את התורה!

בית מלון, באומר כי ביתו הוא כבית מלון והוא בעליו, רק יש הבדל 'קטן': אצלו לא משלמים. וכי בגלל זה אין ביתו בית מלון?...

נקל להבין כי לקראת ליל הסדר, הלילה בו 'כל דכפין ייתי וייכול', הכין הרבי את עצמו לאירוח קהל נכבד, אנשים שנקלעו בשולי הדרכים עקב השלגים והבוץ, עניים חסרי בית, חסידים שביקשו הסתופף בצילו, ועוד ועוד. במשך ימים רבים עסק הרבי בהכנות לחג בדקדוק רב, תוך שהוא טורח באפיית המצות, בהכנת הבשר, בנשיאת חביות היין, ובעריכת שולחן הסדר לעשרות אורחים - אשר באו לעשות את הסדר במעונו.

ידוע היה אותו צדיק ברצונו לטרוח במו ידיו עבור אורחיו תמיד, וכך גם בליל הסדר. עוד טרם ליל התקדש החג ערך הרבי בעצמו את השולחן, העמיד קערה לפני כל מקום ישיבה, סידר 3 מצות, כד יין, גביע הדור, וכן הלאה. כבעל 'בית המלון' עמד ווידא שאורחיו זוכים לשירות הטוב ביותר, שירות 'וי איי פי'...

בליל התקדש החג מתפלל הרבי בבית המדרש ושב הביתה לעריכת הסדר. האורחים תופסים את מקומותיהם, הרבי ניצב בראשם ומוודא כי לאיש לא חסר דבר. רק כשהסדר יוצא לדרך בשעה טובה - נהרה משתפכת על פניו הקדושות, והוא פונה לעבודתו הטמירה בלילה קדוש ונשגב זה...

אלא שלא לאורך זמן - - -

כמה דקות חולפות, ולפתע מהומה, שוד ושב. הצדיק - שמעולם לא התברך בהרבה מדי כסף אלא בלב רחב ורצון נתינה אינסופי - ערך שולחן עמוס למשעי על השולחן הרעוע שבביתו. כדי לתמוך בשולחן לבל יקרוס מעומס האורחים והמוצרים, העמיד כמה רגליים 'תותבות', שיסייעו לשולחן הזקן בנשיאת המשא הכבד.

אלא שאחד האורחים לא הבין את משמעות ונחיצות ה'רגליים' שהרבי סיפח להחזקת השולחן, ומבלי משים בעט בשניים מהן. נקל לשער מה קרה מיד: השולחן עמוס המצות והיין, הקערות וההגדות - פשוט קרס ארצה, המצות התפוררו אל תוך שלוליות יין אדום שהתפרץ משברי זכוכיות הכדים, והסלון כולו - בוקה ומבולקת...

ובעוד הכל קמים מהשולחן בבהלה ונסים אחרונים מבולבלים, הרי שהצדיק רבי ישעיה' לא איבד משלוות נפשו גם עתה. הוא בחן את פני המסובים, והבחין היטב מיהו האורח הא'שם' במהומה שנוצרה, מיהו ה'חכם' הגדול שהתעסק ברגלי השולחן וגרם לקטסטרופה שהתרגשה ובאה לכאן. לנוכח זאת, עזב הרבי את השולחן ההפוך ותוצאותיו הבלתי נעימות, וניגש לאותו אדם כשהוא מרגיעו ומנחמו, מסביר לו בפנים מאירות כי השולחן הוא האשם, ולא הוא!

רק לאחר מכן ניגש הצדיק לנקות את המהומה שנוצרה, לייצב את השולחן מחדש ולערוך אותו בשנית. בחלוף פרק זמן משמעותי הוצב השולחן על כנו, והסדר שב לשרור - תרתי משמע...

אלא שגם עתה, לא לאורך זמן... - - -

עברו כמה דקות, והנה - שוב מורגשת טלטלה בשולחן. אחד הבחורים העמיק את מבטו במעשי הצדיק, ותוך כדי - לפתע פתאום שב השולחן וקרוס אל תוך עצמו... שוב השולחן והרצפה קרבו זה לזה, שוב נשפך היין ונשברו המצות, שוב הכל נסו בבהלה ממקומם...

ושוב קם הרבי, כשהוא מסיח לפי תומו: 'השולחן הזה... אוי, השולחן הזה!...', והחל לסדר את המהומה. כשהוא נינוח ורגוע אסף את השברים וניקה את הלכלוך, הביא עוד מצות ועוד יין, ושב וערך את שולחן הסדר בשלישית, כשהוא גורר מאי שם עוד ארזים שיסייעו לשולחן לשאת את עצמו ולהחזיק מעמד, כדי למנוע את הקריסה הבאה...

אלא, שכאמור, אחד הבחורים הבחין היטב במעשי הצדיק. והוא ראה גם ראה את האמת: מי שהקריס את השולחן בפעם השנייה - היה הרבי בעצמו, במו ידיו. הוא ישב בצד השולחן, ובעוד הכל עסוקים בעריכת הסדר - הבחין הרבי כי האורח שבגללו נפל השולחן עדיין מבוויש ונכלם, וגמר אומר 'להוכיח' כי לא הוא האשם...

משום כך, הרבי בעצמו הוא שחיבל בציבות השולחן, הוא שהביא לקריסתו. נוח לו שהשולחן יקרוס שוב - על כל ההשלכות הנגזרות מכך, ובלבד שאותו אורח שהתבייש בשל היותו אשם בקריסת השולחן בראשונה - יפנים ויבין כי לא הוא האשם, השולחן הוא האשם! מדהים! כשחפצים לשמור על כבוד הזולת - עד היכן הדברים מגיעים!

סיפור מופלא זה, אותו מספר המשפיע הגה'צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א כפי שקיבלו איש מפי איש מפי עד ראה שהשתתף באותו שולחן סדר, כדאי שיעמוד מול עינינו, כדי שנבין ונפנים כמה חשוב לדאוג לכבוד הזולת, לתת לו תחושה טובה, למנוע ממנו עוגמת נפש, לשלול ממנו כל רגש של פחיתות כבוד, כישלון או אכזבה חלילה!

אדרבה, תפקידנו לנהוג בכבוד זה לזה, לעשות הכל כדי לכבד איש את רעהו, לשמור על מעמד גבוה של כל יהודי. להעניק לכל אדם תחושה כי הוא חשוב, מכובד, אהוב, מוצלח, נחמד ונפלא, שקשה היה להסתדר בעולם בלעדי! זוהי נהיגת כבוד שהיא חמצן לחיים, וככל שנעמיק את הרגש הזה בתוכנו - כך נזכה להיות יותר מוכנים לקבלת התורה, ולקבל שפע השפעות וקדושה עליונה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס